

könyv
könyvtár
könyvtáros

2001
szeptember

KITÜNTETÉSEK

Augusztus 20-a alkalmából a Magyar Köztársaság elnöke,
Mádl Ferenc a MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND
LOVAGKERESZTJE (polgári tagozat) kitüntetését adományozta
szakavatott bibliográfiai munkásságáért,
a Szépművészeti Múzeum szakkönyvtárát
a tudományos hozzáférhetőség révén gazdagító fél évszázados
tevékenységéért *dr. Benkő Viktorné dr. Gönczy Évának*,
a Szépművészeti Múzeum könyvtára ny. főmuzeológusának.

Rockenbauer Zoltán, a nemzeti kulturális örökség minisztere
augusztus 20-a alkalmából, Mádl Ferenc köztársasági elnök
megbízásából

SZÉCHÉNYI FERENC-díjat adományozott

Vajda Eriknek, a könyvtári szabványosítás területén végzett
munkájáért.

SZINNYEI JÓZSEF-díjat adományozott *Cserey Lászlóné dr.-nak*,
a Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Könyvtár ny.
igazgatójának, *dr. Rozsondai Marianne-nak*, a Magyar Tudományos
Akadémia Könyvtára osztályvezetőjének, *dr. Suppné dr. Tarnay
Györgyinek*, a Debreceni Egyetem Matematikai és Informatika
Intézet adjunktusának, *dr. Szabó Imrének*, a győri Kisfaludy Károly
Megyei Könyvtár igazgatóhelyettesének és *Varga Róbertnek*,
a kaposvári Megyei és Városi Könyvtár igazgatójának; valamint
WLASSICS GYULA-díjat adományozott *Bencsikné Kucska Zsuzsának*,
a Terézvárosi Gyerekkönyvtár könyvtárvezetőjének.

Kitüntetett kollégáinkra büszkéek vagyunk,
kitüntetésekhez melegen gratulálunk.

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

---

10. évfolyam 9. szám

2001. szeptember

Tartalom

Könyvtárpolitika

Iskola a könyvtárban – könyvtár az iskolában	3
Lőrincz Sándor: Könyvtárávató Kapósváron	6
Gomba Szabolcsné: Csúry István pályaképe	12

Fórum

Mikulás Gábor: Pióca, döngeselyű vagy csak egyszerűen infobróker?	19
--	----

Műhelykérdések

Balogh Ferencné: Megbízási díjas községi könyvtárosok szakmai ismereteinek forrásai	28
--	----

Konferenciák

Gerő Gyula: A (h)őskor könyvtárosai	33
Sipos Csaba: Könyvtár és honismeret	43

História

Hangodi Ágnes: Könyvgyűjtési szokások a XVIII. század első negyedében Oroszországban (4.)	49
--	----

From the contents

School in the library – Library in the school. About the 33th Annual Conference of the Association of Hungarian Librarians (3);
Opening of the renewed, extended building of the Kaposvár County Library (6);
Szabolcsné Gomba: The career of István Csúry (12)

Cikkeink szerzői

Balogh Ferencné, a Veszprém Megyei Könyvtár ny. munkatársa; *Gerő Gyula*, ny. főszerkesztő; *Gomba Szabolcsné*, a Debreceni Egyetemi Könyvtár ny. főigazgatója; *Hangodi Ágnes*, a Könyvtári Intézet munkatársa; *Lőrincz Sándor*, a Somogy Megyei Önkormányzat főtanácsosa; *Mikulás Gábor*, információs és PR-tanácsadó, könyvtári szakértő; *Sipos Csaba*, a Kaposvári Megyei és Városi Könyvtár munkatársa

Szerkesztőbizottság:

Biczák Péter (elnök)

**Borostyániné Rákóczi Mária, Kenyéri Kornélia,
Poprády Géza, dr. Tóth Elek**

Szerkesztik:

Győri Erzsébet, Sz. Nagy Lajos, Vajda Kornél

A szerkesztőség címe: Budapest, I. Budavári Palota F épület – Telefon: 224-3791
Közreadja: az Informatikai és Könyvtári Szövetség, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, az Országos Széchényi Könyvtár
Felelős kiadó: **Monok István**, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója
Technikai szerkesztő: **Korpás István**
Nyomta az AKAPRINT Nyomdaipari Kft., Budapest
Felelős vezető: **Freier László**
Terjedelem: 5,7 A/5 kiadói ív.

Lapunk megjelenését támogatta a
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Nemzeti Kulturális Alapprogram

Terjeszti az Országos Széchényi Könyvtár
Előfizetési díj 1 évre 3600 forint. Egy szám ára 300 forint
HU-ISSN 1216-6804

Iskola a könyvtárban – könyvtár az iskolában

Az MKE XXXIII. Vándorgyűléséről

Amint azt mindenki tudja, augusztus 9-e és 11-e között lezajlott az MKE XXXIII. Vándorgyűlése. Hogy milyen méretei, mekkora gravitációja (tömegvonása) van egy ilyen rendezvénynek, statisztikai adatok sokaságával lehetne illusztrálni, ezúttal azonban egy életesebb példával szolgálnánk. A budapesti Nyugati pályaudvaron, augusztus 9-én senki (valóban senki) nem juthatott helyjegyre a Nyíregyházára induló két reggeli, standard InterCity vonaton. Elővetelben elfogytak azok egy szálig. A sok-sok panaszkodó, értetlenkedő (minden héten ezen a napon utazok Nyíregyházára, ilyen még nem volt!, stb.) civilnek persze én sem, könyvtáros kollégáim sem mondták meg, miért nincs helyjegy e különben korántsem túlzottan kihasznált vonatokra. Miért a könyvtárosokra és vándorgyűlésekre vonni a felháborodottak, értetlenek, csodálkozók haragjának villámait. A példa azonban – azt hiszem – sokatmondó. Országos ügy, országos méretű jelenség a vándorgyűlés, még ebből az aspektusból, még a MÁV vonatkozásában is.

A harmincharmadik vándorgyűlés sorszáma ugyancsak sokatmondó valami. Mondták is sokan, fel-felidézve korábbi vándorgyűléseket, elhelyezni vágyva köztük a mostanit, megemlékezni óhajtvá régebbiekről (amikor is sorra-rendre összekeverte mindenki, hogy melyiken mi is történt, Lengyel László Szekszárdon tartott-e először expozét, Engel Pált Körmenden hallhattuk-e, Ambrus Zoltán vajon melyiken mondta, hogy... Vajda Erik mikor is... stb., stb.), szóval sokan mondták, jó lenne már megírni (persze nem megírni lenne jó, hanem olvasni a megírtat) a vándorgyűlések történetét. (Erre talán lesz is majd vállalkozó, hisz – Kaposvár óta – tudjuk, milyen fontos a könyvtártörténet-írás és micsodás műfajai, módjai vannak annak.) Amíg azonban a minden komparatív művelethez szükséges történelmi–filológiai háttér meg nem íratik–születik, csak óhatatlanul szubjektív beszámolók szülehetnek. Ilyen lesz a most következő is. A résztvevőknek bizonyos dolgok – persze jólesően – visszaköszöntek, mások az újdonság bájával hatottak, ismét mások egyeseket lelkesítettek, másokat esetleg nem annyira, megint csak mások egyedi-egyszeri (és ragyogó) valaminek tűntek, megismételhetetlenek, még másabb jelenségekről sokan úgy érezték, ez hagyományteremtő jellegű–érdemű volt, ilyenek muszáj lesz lennie a közeljövőben is, stb. Az, úgy tűnik, örök változatlan vonása a vándorgyűléseknek, hogy a térben olyannyira elválasztott, hivatásuknál fogva roppant helyhez között könyvtárosok – legalább egy évben egyszer – találkozhatnak egymással, kibeszélhetik magukból mindazt, ami egy év alatt felgyűlt bennük, szembesülhetnek kollégáik tapasztalataival, hisz erre bőségesen van idő (ha szűkösen is érezzük sokan), szünetekben, szekcióülések helyeit keresve, baráti találkozón, az utcán szembejőve, presszóknak, cukrászdákban, sörözőkben (stb.), a kirándulásokon, sőt – horribile dictu – az előadások alatt is (a rendezők–szervezők jóvol-

tából mindig vannak olyan előadások, köszöntők, hozzászólások, amelyek alatt nem bűn egymással pár szót váltani, ezúttal is volt ilyen alkalom – köszönet érte). Örök-állandónak látszott a vándorgyűlés struktúrája is: a regisztrációtól a bevezető fakultatív programon át a plenáris ülés ünnepi nagyszerűségéig, a köszöntőig és a főelőadásig, amelyet ezúttal *dr. Nahalka István* tanszékvezető professzor tartott *Tanulás a könyvtárban* címmel. Csak újabban, mintegy tíz éve tartozik az „állandó” programpontok közé a határon túli magyar könyvtárosok jelenléte és köszöntése, de már megint csak régóta ismerős mindenki számára a kiállítók sokasága (ha anyaguk mindig új és új, ezúttal például a poszter-előadások jelentettek komoly névumot, *Bartos Éva* (Könyvtári Intézet) jóvoltából és innovációs készségét dicsérve), de hasonlóan hagyományosnak bizonyultak a harmadik napon – napra szervezett kirándulások is, az esti (kulturális – művészeti és könyvtári) programok, könyvtárlátogatások stb.. Szóval rá lehetett ismerni a vándorgyűlésre, észre lehetett venni, hogy ez vándorgyűlés, sokban, korántsem mindenben, olyan, mint azok lenni szoktak. És persze sokban *nem*.

A programban szerepelt, hogy a plenáris ülésen megjelenik és köszöntőt mond az oktatási miniszter is. Ő azonban sajnos nem vehetett részt a vándorgyűlésen, ott volt azonban és szólt a hallgatósághoz államtitkára. Aminthogy – ez már Esztergom óta nem újdonság – ott volt a püspök úr is, és ő sem restellt szólani az igen népes hallgatósághoz. Azt hiszem, nem (csak) a sznob szól belőlem, amikor az ilyen jelenléteknek súlyos jelentőségét vélem érezni. Ez valamiképp a szakma rangját, súlyát, jelentőségét látszik (vissza)igazolni, mintegy megpecsételni. Azt hiszem, azt remélem, az ilyen jelenlétek, az ilyen fontos tisztségviselők szavai rövidesen már nem kívánnak értelmezést, kommentárt – a mi számunkra is természetesekek lesznek.

Sok-sok újdonságról szólhatnak még érintőlegesen, olyanokról, mint hogy *Ami a szívedet nyomja* jelíggel „beszélgető sarok” működött a vándorgyűlés ideje alatt, afféle spontán, kötetlen szakmai eszmecserék fórumaként, vagy hogy virtuális galériák is felvonultak, hogy volt ún. kapcsolódó rendezvény (az MKE Műszaki Könyvtáros Szekciójának Orvosi csoportja és a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége tartotta), hogy ... de hát talán túl hosszan kellene, lehetne sorolni.

Én magam a legfőbb és igen örvendetes újdonságnak a második nap programját tartottam. (Formailag persze ugyanolyan volt az is, mint máskor, szekcióülések voltak hosszú, tömött sorban.) Az sem volt újdonság, hogy a vándorgyűlés valamely központi kérdés köré szerveződött, a sokatmondó címhez illően, azt, az abban felvetett, jelzett problematikát mintegy kifejtve. Az azonban eddigelé még nem fordult elő, hogy *emnyire* speciális, *emnyire* koncentrált legyen a tematika. Eddigelé minden könyvtárípus, minden szekció, minden szakmai szerveződés, minden „szakosodott” könyvtáros résztvevő azért a maga irányába módosította, saját aspektusából nézte-kezelte a központi témát. A vándorgyűlések soha nem váltak eminenter *szakmai konferenciákká*. Ezúttal, idén igen. Nem biztos, hogy ennek a szerveződési elvnek, metódusnak hagyományteremtővé kell (lehet) válnia. Most azonban igen szerencsés dolog volt, hogy mindenki, minden szekció szorosan ragaszkodott az alaptémához, a címbe is kiemelt problématarományhoz: *Iskola a könyvtárban – könyvtár az iskolában*. Óriási a téma és fölötte elhanyagolt, egyúttal megoldásokra, megoldási javaslatokra, a problematika különösen szoros tárgyalására, kifejtésére igencsak „kiéhezett”, de egyúttal érett is. Azt hiszem, ha

kiadnák az idei vándorgyűlés teljes anyagát (a javát a *Könyv és Nevelés* fogja közölni), nemzetközi vonatkozásban is úttörő monográfia megjelenését ünneplhetné a kritika. Hisz sorra-rendre pertraktáltatott a vándorgyűlésen minden idevonható kérdés: tanulás és Internet kapcsolata, könyvtár és felsőoktatás összefüggés-rendszere, a szakkönyvtárak és a tanulás kapcsolódási pontjai, a könyvtárosképzés (és könyvtári asszisztensképzés) fogas problémái, a könyvtárhasználatot tanítók képzésének aporiái, a pedagógia alkalmazásának metódusai a könyvtárban és a könyvtárpedagógia mint olyan, zeneoktatás és könyvtár összefüggés-rendszere és a könyvtár megváltozott szerepe a felnőttkori oktatásban stb., stb., stb.

Az Iskola a könyvtárban – könyvtár az iskolában összefoglaló cím (és szlogen) azért is tűnt roppant szerencsésnek, mert egyszerre volt képes a tematika szigorú lehatárolására (épp ezt méltattuk az imént), ugyanakkor arra is, hogy bizonyos, per-sze keretek közt mozgó kilátást, perspektívát nyújtson. Az *Olvasás évében* vagyunk, illőnek látszott hát, hogy az olvasás is megkapja a magáét a könyvtárosok legfontosabb czévi rendezvényén. Nos, meg is kapta. Kimondatlanul is központi szerepet töltött be a vándorgyűlésen (bár egy-egy rendezvény, kerekasztal-beszélgetés kimondottan is e témának szentelődött), hisz a fent felsorolt témák *mindegyike* hozzászólás, merengés, körbenjárás, sokszor épp a dolgok közepébe vágás az olvasásmatematika vonatkozásában. Mert hisz mi a tanulás, a képzés, a szakóra-szervezés, a távoktatás, az önképzés, a könyvtári szolgáltatás, a tájékoztatás stb. olvasás nélkül? És vajon nem az olvasásról „szól-e”, ha az Internetről, a SULINETről, a kulturális töke elektronikus úton-módon való gyarapításáról, az információkultúra fejlesztéséről, a problémaorientáltságról (stb.) prelegálnak előadók és vitát kezdeményezők, lefolytatók? Annak, hogy külön, kiemelten *nem* volt szó az olvasásról mint olyanról, megvolt az a haszna is, hogy a téma, az olvasás témája nem elszigetelten, mondjuk avult–konzervatív izoláltságban került terítékre, hanem kirajzolódott köré a ma belátható teljes problémamezőny, összefüggésrendszer. Az olvasással külön, önállóan foglalkozó konferenciák, ankétok, work shopok (stb.) bizonyonnyal gyakran fognak hivatkozni a mostani vándorgyűlésen elhangzottakra.

A szekcióüléseken, ahol ezek a témák tárgyalattak, igen komoly, elmélyült munka folyt. Hisz rutinból, ismert dolgok felmelegítéséből e téren nem lehetett megélni. Új, sokszor nyomasztóan új és ismeretlen terepen haladtak előre az előadók is, a hozzászólók, vitatkozók is. Szükség volt minden könyvtári, könyvtárosi akribiára, de arra is, hogy mindezt le- és átfordítsák az együttgondolkozók az iskola, az oktatás s a nevelés egészen más nyelvére, problematikájára. Természetesen vázlatosan sem lehet e keretek közt beszámolni az eredményekről. Hisz azok nagy része maga is terjedelmes méltatást igényelne. Egészében azonban azt kell mondanunk, hogy egy olyan új típusú megközelítésmód munkálódott ki a vándorgyűlés második napján, amelynek folytatására mindenképp szükség van és lesz, de amelyet azon a nyomvonalon fogunk, fognak a szakemberek továbbépíteni, amelyet ez a vándorgyűlés jelölt ki. Ezért vélhetjük úgy, hogy kiemelkedő jelentőségű volt ez a vándorgyűlés, saját arccal bíró, egyedi-egyszeri jelenségként a vándorgyűlések – reméljük – végeláthatatlan és örvendetesen gazdag sorozatában. (VK)

Könyvtárávató Kaposváron

Emlékkő az alapítónak – Ezerhétszáz négyzetméterrel bővült az épület

Dr. Dávid Ibolya igazságügy-miniszter, *dr. Gyenesei István*, a megyei közgyűlés elnöke és *Szita Károly*, Kaposvár polgármestere avatta fel augusztus 24-én az 1700 négyzetméterrel bővült Megyei és Városi Könyvtárat, amelynek parkjában *Festetics Lászlónak*, a könyvtár alapítójának is emléket állítottak. A 280 millió forintos beruházás másfél éve kezdődött, ám az intézmény a munkák ideje alatt is fogadta a könyvbarátokat. A felújítás és bővítés révén egy rendkívül impozáns épület született, amelynek első szintjére rokkantkocsival is fel lehet jutni. A könyvtár munkatársai bőven kivették részüket a rekonstrukcióból adódó feladatokból; *Varga Róbert* igazgató is gyakran munkaruhára cserélte az öltönyét és beállt a könyvrakódók közé vagy polcot pakolt és szerelt.

Testvérműzsák randevúja

A könyvtárávatóra több százan gyűltek össze; a vendégek között ült *Kányádi Sándor*, kolozsvári költő, aki többször járt már a megyeszékhelyen, eljött a 90 esztendőes *Takáts Gyula*, Kossuth-díjas költő is. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumát *dr. Skaliczki Judit*, a könyvtári osztály vezetője képviselte, és a szakma kiválóságai – köztük *dr. Ambrus Zoltán* könyvárigazgató, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke, *Zalainé dr. Kovács Éva*, a Könyvtáros és Informatikai Szövetség elnöke – is a somogyi kollégákkal együtt ünnepeltek.

Dr. Gyenesei István és *Szita Károly* megköszönte a munkatársak kitartását, és kiemelte a könyv és az olvasás hatalmát. *Dr. Dávid Ibolya* miniszterasszony arra is emlékeztetett: Somogy Megye és Kaposvár összefogása példaértékű a hazai könyvtárügyben, hiszen az országban sehol nem működött közösen könyvtárat megye és város. Az igazságügy-miniszter avatóbeszédében az írott szó örömére, a könyvek illatára utalt. Például hozta egyik kollégáját, aki – falusi lévén – gyermekkorában a legnagyobb szórakozását a könyvekben lelta. A kis település tékájának valamennyi kötetét elolvasta, s amikor az egyetemi felvételin feltették neki a kérdést – gondolván, úgysem tud rá válaszolni –, ki volt *Thomas Mann*, ő már sorolta is a műveit, s nagy ívű értekezéssel kápráztatta el a felvételi bizottság tagjait.

Dr. Dávid Ibolya ezt követően átvágta a nemzetiszín szalagot és jelképesen átadta az olvasóknak a megszüpült intézményt. *Dr. Gyenesei István*, a megyei közgyűlés elnöke a legidősebb és a legifjabb korosztály legaktívabb olvasóját, *Laiber Jenőt* és *Jóföldi Pétert* oklevéllel és egy Somogy népművészetéről szóló könyvvel köszöntötte.

*Dr. Gyenesei István, dr. Dávid Ibolya, Szita Károly és Varga Róbert
nemzetiszín szalaggal*

Ezen a napon egyébként nemcsak szakemberek, országgyűlési képviselők és olvasók randevűztak, hanem a testvérműzsák is, hiszen az ünnepségen a Kodály iskola kórusa is közreműködött *dr. Kereskesné Pytel Anna* vezényletével, s a vers, a próza is kiemelt szerepet kapott. *Babits Óda* a könyvhöz című versét *Lugosi György*, a Csiky Gergely Színház művésze adta elő; *Szerb Antal* humoros írását, a Nyaralás a könyvtárbant pedig *Spindler Béla* Jászai-díjas színművész tolmácsolta, aki augusztus 20-ak alkalmából vette át a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét.

Varga Róbert, a Megyei és Városi Könyvtár Szinnyei József-díjas igazgatója – az elismerést Szent István ünnepén vette át –, elsőként a Teremtőnek köszönte meg, hogy elérkezett ez a pillanat, hiszen az elmúlt időszakban igencsak megsűrűsödtek a teendői. Különösen a rendelkezésre álló pénz okozott komoly fejtörést, s ezért a könyvtár ugyan bővíthetett, s kívül-belül új ruhát ölthetett, ám a berendezés több helyen a régi maradt.

Az igazgató ezt követően a megyei közgyűlés elnökével és Kaposvár polgármesterével közösen díszoklevelet és ajándékokat nyújtott át az átalakításban tevékenyen részt vevőknek; köztük *Czinkné Bükkösi Valériának*, a Megyei és Városi Könyvtár osztályvezetőjének, aki nemcsak az építkezés szakmai tervezéséhez, hanem a berendezéshez is adta hasznos ötleteit és önzetlen munkáját.

A megye és a város első embere sem érkezett üres kézzel. Dr. Gyenesei István az igazgatónak jutalmat, a könyvtárosoknak egy zsolnai vázát adott át, s bejelentette: további 2,5 millió forintra számíthat az intézmény a legszükségesebb berendezési tárgyak beszerzésére, míg Szita Károly polgármester egy *Szabados János*-festményt emelt a magasba, amit a kollektívának szánt.

Több mint három évtizedes hagyomány, hogy elismerik a 10–20–30 éve dolgozókat. Az idén tizenkilencen részesültek törzsgárda-jutalomban. *Fiola Pál*, a könyvtár igazgató-helyettese 1994-ben halt meg. Özvegye, *Fioláné dr. Komáromi Gabriella* irodalomtörténész, a Kaposvári Egyetem Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Kar docense még abban az évben megalapította a Pro Biblioteca díjat; azzal a céllal, hogy minden esztendőben pénzjutalommal ismerjék el a legkiválóbb munkatársat. A kuratórium döntése alapján erre az elismerésre *Rugási Istvánné*, a feldolgozó munkatársa volt a legméltóbb ebben az évben.

A könyvtár parkjában folytatódott az ünneplés. *Szita Ferenc* nyugalmazott igazgató avatta fel gróf Festetics László emlékkövét, aki 1825-ben ezer ezüst forinttal megalapította a Somogy Vármegyei Könyvtárat. A *Kling József* kaposfüredi szobrászművész tervei alapján készült emlékkőnél dr. Dávid Ibolya miniszterasszony is elhelyezte virágait.

Életfa a könyvtárban

Varga Róbert igazgató szobája most is, csakúgy, mint korábban, meglehetősen puritán. Maradtak a régi bútorok, s egy igencsak cserére érett, iratokkal, könyvekkel teli íróasztal fogadja a betérőt. Legfrissebb kiadványuk a *Somogyi könyvtáros ki kicsoda?*, s az igazgató szamizdatként emlegeti az a füzetet, amit a *Levelek a könyvtárból, jelek a dobozról* címmel munkatársai állítottak össze és jelentettek meg az átalakítás hónapjairól. Beszédes adatokra, jópofa rajzokra bukkanok, de megtalálom benne az aludttejes próza édes és sós változatának a receptjét is. Úgy, ahogy nagyanyáink készítették. Megtudom azt is a kis füzetből: a könyvtár munkatársai 1388 könyvvel, 140 videokazettával, CD-vel valamint 693 folyóirattal és bakelit lemezzel teliládát mozgattak meg.

– Stratégiai tervünkben megfogalmaztuk a jövőképünket: egy olyan korszerű könyvtár kialakítása volt a célunk, amely alapterületében és szolgáltatásaiban az Országos Dokumentumellátó Rendszer tagjaként megfelel egy több mint 350 ezer lelkes régió, illetve egy hetvenezres egyetemi város polgárai, valamint tanulóifjúsága igényeinek. Úgy vélem: a felújítással és a bővítéssel ez sikerült – summázott az igazgató.

A könyvtár egyébként 1960–64 között épült Kellner Béla igazgató szakmai irányításával, és akkoriban az ország legmodernebb szabadpolcos közművelődési könyvtárának számított. Hamarosan elkészültek a bővítési tervek, ám *Kellner Béla*, majd *Szita Ferenc* igazgatók legnagyobb igyekezte ellenére sem növekedhetett a hasznos alapterület; csupán a gázbevezetéskor felszabaduló szenespincék avanszállhattak könyvraktárokká. Kihasználtak minden talpalatnyi helyet, a zsúfoltságot pedig a folyamatos selejtezéssel ellensúlyozták. Központi támogatásra 1996-ban, '97-ben és '98-ban is pályáztak – eredménytelenül, ám két éve 275 millió forintot szavaztak meg a rekonstrukcióra.

Együtt járjuk végig a hófehér, csupa fény épületet. A földszinti kölcsönzőpult közelében közszolgálati tér kapott helyet. A vasúti és az autóbusz-menetrendtől kezdve az üzletek nyitva tartásán át a szentmisék időpontjáiig sokféle témában tájékozódhatunk. Itt helyezték el a folyóirat-lapozgatót, és azt a tíz komputert, amelyeken elektromos levelezésre, számítógépes szövegszerkesztésre is van mód.

Szakedolgozatok is készülhetnek itt, s a friss diplomamunkák a könyvtár kötészetebe kerülhetnek. A nagyterem – amely számos irodalmi, zenei, képzőművészeti esemény színhelye volt az elmúlt évtizedekben –, statikai szempontok miatt kisebb lett ugyan, de intim beszélgetésekre, különféle kamararendezvényekre, és -tárlatokra így is kiválóan alkalmas.

Az első emeleten külön terembe került a helytörténeti részleggel összevont kézikönyvtár. A régi épület első emeletének teljes egésze a könyvkiválasztó tér. Ide sikerült új bútorzatot szerezni, és olvasóasztalok mellett, kényelmes fotelbe süppedve adhatjuk át magunkat az olvasásnak. Varga Róbert szerint a bővítés nagy nyeresége, hogy az emeletráépítés eredményeként megduplázódott a gyermekkönyvtár alapterülete. Ide azonban új bútorokra nem futotta; a régieket tették rendbe, s a dekorálására az óvodásokat is bevonták. Életfát jelképezendő, speciális fűzfaágot helyeztek el itt.

A számítógépet nem lehet ágyba vinni

Az igazgatót arról is kérdeztük: vajon az információrobbanás, a számítástechnika fejlődésének következtében nem váltja-e fel a Gutenberg-galaxist az Internet-galaxis. Varga Róbert szerint a könyv illatát semmi sem pótolhatja, és a monitort szerencsére nem lehet bevinni az ágyba. A számítógép mindig eszköz marad, sohasem cél, és a könyvtárt és az olvasót egyaránt segíti a gyorsabb információszolgáltatásban. Amióta pedig fényszedéssel, számítógépes tördeléssel készülnek a könyvek, sokkal szebb kötetek születnek. A felújítás ideje alatt állították össze a könyvtár elektronikus katalógusát, így otthonunkból az intézmény honlapjára kattintva, egyebek mellett azt is megtudhatjuk, hogy a bennünket érdeklő könyv jelenleg kölcsönözhető-e.

Varga Róbertet a kistélepülések patrónusaként tartja számon a szakma, hiszen az elmúlt húsz évben gyakran megfordult a vidéki tékákbán. Az utóbbi időben azonban többnyire Budapestre vezet az útja, hiszen sokszor országos szakmai ügyek irányítójaként is jeleskedik az intézmény. Több mint tíz éve vetődött fel: jó volna létrehozni egy országos könyvtári tárgyszójegyzéket. Nos, ez elkészült, és tavaly karácsony óta megtekinthető az intézmény honlapján. A közelmúltban a Kaposvári Egyetem Művelődés- és Médiatudományi Intézetével közösen *Mit ér az ember, ha olvasó?* címmel rendeztek országos szakmai konferenciát a megyeházán, és ugyancsak Kaposváron zajlott a helyismereti könyvtárosok szervezetének VIII. találkozója, amit az ősszel a határon túli magyar könyvtárosok hagyományos továbbképzése követ.

S hogy mit jelent Varga Róbertnek a könyv, a könyvtár?

– Igazgatóként egy lelkes csapatot, sok munkát, örömet és olykor bosszúságot, de ha odahaza leveszem a polcról a könyvet, akkor megnyugvást. Kedvencem *Camus*, aki a *Pestis* című művében a heroikus pesszimizmusnak állít maradandó emléket, de szívesen lapozom *Lucian Blaga* aforizmáit is, és bölcs mondásai a munkahelyemen is agyamba villannak: *a Nap sem hazugsággal, hanem fényfölsleggel rejti a faltjait.*

Vándorszínház Levente Péterrel

A nagyközönség augusztus 27-én vette birtokba az intézményt, ahol *Miénk a könyvtár!* címmel rendkívül színes programsor várta az olvasókat, akik ezen a napon ingyenesen használhatták a számítógépeket és a könyvtárosok szeptember közepéig nem számoltak fel késedelmi díjat a lejárt határidejű könyvekért.

S hogy milyen rendezvényekkel rukkolt elő a könyvtár? Elsőként egy fotókiállítás nyílt Varga Róbert felvételeiből, aki végigfényképezte a felújítás másfél évét. Az Építkezünk című tárlatot *Kiss Tiborné*, a Somogy Megyei Önkormányzat szakfőtanácsosa ajánlotta az érdeklődők figyelmébe. Az új gyermekkönyvtárat *Levente Péter* adta át a lurkóknak, és *Döbrentey Ildikó* dedikálta Égből pottyant mesekönyveit. Autodidakta társas lény – ezt írná névjegykártyájára Levente Péter, akit a középgeneráció Móka Mikiként ismert meg a televízióból. A mostani ovisok és iskolások az Égből pottyant mesékben, s a *Ki kopog?*-ban kedvelték meg a Jászai Mari-díjas művészt, no meg vándorszínházáról, hiszen sok helyen megfordul az országban.

– Se színészi, se rendezői, se bábos, se látványtervezői diplomám nincs, csak különféle bizonyítványaim vannak, s a mai napig tanulva tanítok – mondta Levente Péter. – Negyven éve vagyok a pályán, s azért tartom magam társas lénynek, mert soha sem egyedül dolgoztam.

– Általában elég puritán eszköztárral lép fel, de rendkívüli érzékenységgel kerüli hatalmába a gyerekeket. Az *Internet-galaxis* korában könnyű őket bevonni a mókázásba? Elég néhány színes lepel, közös rajz, együtt szőtt mese és mondóka?

– Úgy tűnik, igen, hiszen évente százhusz fellépésem van, ami jelent némi népszerűséget. Az elmúlt 40 évben sohasem ajánlottam magamat, még csak nem is adtam meg a titkos telefonszámomat. Gondoltam, akinek fontos, hogy én foglalkozzam a lurkókkal, majd kinyomozza. A vándorszínházban mindig akad néhány olyan ember, aki látja, miben más az én munkám, játékom, mint *Halász Judit*é vagy a *Kalákáé*, – akik egyébként remek előadók – s el tudja dönteni, melyikünket hívja legközelebb.

– *Hogyan lehet megőrizni ezt a népszerűséget az ízléstelen televíziós gyermekműsorok, rémületet keltő, agressziót fokozó történetek, giccses mesekönyvek társaságában?*

– Úgy, hogy nem engedem magam felfújni, mint a léggömb. Ezért nem pukadtam ki és nem fonnyadtam el. A mindennapi kenyér mellett van egy másik fohászom is: add Uram, hogy óráról órára, napról napra meg tudjam őrizni a természetességet, s meg tudjam különböztetni a valót az áltól, az igazat a hamistól.

– *Miben másak – másak-e egyáltalán – a mai gyerekek, mint nagyanyáink idejében?*

– Szerintem nincs számottevő különbség, csak az, hogy több információval találkozik a mai gyerek, és gyöngült a családi összetartás ereje. Nem hiszem, hogy nehezebb helyzetben lennének most, mint nagyanyáink, dédanyáink idejében. Aki panaszkodik, annak azt mondom: leszokott a gondolkodásról és a döntésről, s rab-szolgaként másokra bízta a gondolkodást és a döntést is. Egyébként erről is be-

szélek hallgatóimnak, a nyíregyházi tanárképzőn ahol hittanszakosoknak magatartáskultúrát tanítok a Budapesti Evangélikus Teológia megbízásából, és Esztergomban is lesz egy ilyen kurzus.

– *Láthatjuk-e Móka Mikit kicsit megfiatalodva, modernebbé téve?*

– Feleségemmel, Döbrentey Ildikóval több tervet is készítettünk, amit benyújtottunk a TV1-nek, de már elfáradtunk, mert négy év óta semmi nem történt azért, hogy tovább élhessenek az Égből pottyant mesék. Most a Duna Televíziónál próbálkozunk.

Eljött *Lengyák István* is, aki ollóvágtá mesefiguráival bővölte el a gyerekeket, *Fésűs Éva* kaposvári meseíró, a Palacsintás király szülőanyja pedig a mesesarok vendége volt *Fábián Zita* könyvtárossal, aki számos mesekönyvét illusztrálta.

Závada új regényét írja

Az esti rendezvénysor egy író-olvasó találkozóval kezdődött. *Závada Pált Kerékgyártó István* faggatta, majd mi kérdeztük a Jadviga párnája szerzőjét, akiről sokan azt gondolták: ez a különös nyelvi leleménnyel írt műve az első, pedig korábban már jelentek meg szociográfiai tanulmányai, kötetei, mint a *Kulákprés* vagy a *Mielőtt elsötétül*. Mint mondta: az írói közérzet szerinte attól függ, hogy az ember az adott időszakban jól érzi-e magát. Szerencsére ő most jó passzban van, négy éve egy újabb regényen dolgozik. Csak annyit árult el a készülő műről, hogy egy huszadik századi regény lesz, amelynek egyik elbeszélője egy hetven körüli férfi, *Milota György*, a másik elbeszélője pedig egy harminc év körüli nő lesz és váltakozva jelennek meg a műben. Alkotói stílusáról annyit sikerült kihúzni a József Attila-, Déry Tibor- és Krúdy-díjas íróból, hogy általában sokat bíbelődik a mondataival. Egyszerre írója és olvasója a készülő regénynek. Ha olvasóként elégedetlen egy-egy résszel, akkor azért íróként felel. Folyamatosan újraolvassa a kéziratot, húz belőle, átír és átszerkeszt részeket.

Amikor arról faggattam, hogy miként hatott rá a siker – hiszen a Jadviga párnája tizenkét kiadást megért, díjesőt jelentett és film is készült belőle –, csak ennyit válaszolt:

– Nem szédített meg, de komoly változást jelentett az életemben. Az elmúlt négy évben vagy száz közönségtalálkozón vettem részt, s ezek az alkalmak feldobnak.

Az est *Tolcsvay Béla* Szép szerelmem, Magyarország című műsorával zárult. Az énekmondó, gitárral kezében, dalolt-mesélt e szerelmes vidékről. Istenről, magyarságról és nemzettudatról, s arról, hogy az emberben eredendően ott él a harmónia iránti vágy, ami soha sem halhat ki.

A *Miénk a könyvtár!* című rendezvénysorozat is a könyv és a harmónia iránti vágyat ébresztette fel bennünk. Igényes válogatással, neves előadókkal ünnepelt az intézmény. Hisszük, hogy a megújult épületben egyre gyakrabban szólnak a meghívók író-olvasó-találkozókra, kamaratárlatokra, előadói estekre, s olyan szívélyes, szakavatott házigazdája lesz a programoknak, mint amilyen *Halász Lászlóné* könyvtáros volt.

Lórinz Sándor